Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а оргкомитета а Грозненски къахьегамхой депутатий Совета а орган

Ера 17 апрель
№ 31 (2197)
1958 шу
Мах 20 кеп.

Колхозхой, совхозий, РТС, МТС болхлой, юрта боахаман специалисташ! Къахьегама овсарле лакх а е, юртбоахаман продукташка дІабода мах лох а бе.

1958 шера 1 мая дола ССКП ЦК-а тІахьехамаш

1. Даькъала хилда 1 мая — къахьегамхой дунен мехкашта юкъерча барт-цхьоагІон ди, дерригача мехкий болхлоша вошал деш дола ди!

2. Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

3. Дерригача дунен пролетариата чІоагІбенна — барт-цхьоагІо — социализман гІулакх цІаккха эшарг ца хиларах бола тешам ба! ЛакхагІа айъе пролетарски интернационализман байракх!

4. Вежарий моаршал да машар бахьан, демократи бахьан, социализм бахьан къовсам лоаттабеча дерригача халкъашка!

5. Масса а мехкашкара къахьегамхой! Атомни а водородни а герз дІадаккхара тІехьа, герзи тІема низаши кІезигдара тІехьа къовсам лоаттабе! Кердача тІема кхерама духьал, халкъашта юкъе машари дика гІулакхаши хилийтара тІехьа къовсам лоаттабе!

6. Дунен халкъаш! Советски Союзо дІадаьхад атомнии водороднии герза ду массадола тайпа тоахкамаш. США-ни Англени правительствашкара дІадеха Іалаьмате чехка цхьаннахьа а цІаккха а дергдоацаш атомнии водороднии герза тоахкамаш делга дІадаккхар!

7. Даькъала хийла дерригача мехкашкара коммунистически а болхлой а партеш — болхлой классан а берригача къахьегамхой а авангард! ЧІоагІлойла машар, демократи, социализм бахьан лоаттабеча къовсам тІа царна юкъера вежарий барт-цхьоагІо!

8. Даькъала а хийла, чІоагІ а лойла дерригача мехкашкарча болхлой классани къахьегамхойи барт-цхьоагІо! Машара, демократена, адамаш шоай лоІаме хилийтара тІехьа лоаттабеча къовсам тІа кхы а дукхагІа шерлулба коммунисташта, социалисташта, прогрессивни мел долча низашта юкъера барт-цхьоагІо!

9. Даькъала хийла низ бола социалистически лагерь — халкъашта юкъерча машара а уж тІема кхерамах лорадара а тешам бола чІоагІало! ЧІоагІ а лулда, тоа а лулда социалистически мехкий халкъашта юкъе вІаши шоайла дола сийлахь-доккха доттагІал!

10. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш доаллача сийлахь-доккхача китайски къамага! Даькъала хилда советскии китайскии адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхаши — дерригача дунен тІа машар хилийтарна йола низ бола чІоагІало!

11. Вежарий моаршал да социализм еш боахкача Албанен Халкъа Республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советски и албански а адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхаши!

12. Вежарий моаршал да социализм еш боахкача Болгарен Халкъа Республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии болгарскии адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхаши!

13. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Венгерски Халкъа Республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии венгерскии адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхаши!

14. Вежарий моаршал да керда вахар хьалдеш, демократически гІулакхашца шоай мехка къам вІашагІтохара тІехьа къовсам лоаттабеш боахкача Вьетнама Демократически республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии вьетнамскии адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхаши!

15. Моаршал хилда Германски Демократически Республиканна — милитаризм юхадийнъяра духьал, машара, демократически ларда тІа шоай Даьхе вІашагІтохара тІехьа къовсам лоаттабеча ерригача Германен машар безача низий чІоагІаленна! Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача ГДР къахьегамхошка! Вежарий моаршал да Германен Федеративни Республикерча къахьегамхошка, прогрессивни а машар безаш а мел долча милитаризманнеи бундесвера атомни герзах кийчъяраи духьал къовсам лоаттабеча низашка!

16. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш, демократически гІулакхашца шоай мехка къаман гІулакх вІашагІдоллаш боахкача Корейски Халкъа-Демократически Республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии корейскии адамашта юкъера цІаккха а дохаргдоаца доттагІали гІулакхи!

17. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Монгольски Халкъа республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии монгольскии адамашта юкъера цІаккха а дохаргдоаца доттагІали гІулакхи!

18. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Польски Халкъа республикан къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии польскии адамашта юкъера цІаккха дохаргдоаца доттагІали гІулакхи!

19. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Румынски халкъа республикан къахьегамхошка! Дахалда советскии румынскии халкъашта юкъера дохаргдоаца доттагІали барт-цхьоагІон!

20. Вежарий моаршал да социализм еш доахкача Чехословацки Республикан халкъашка! Дахалда советски а чехословацки а халкъашта юкъера дохаргдоаца доттагІали барт-цхьоагІон!

21. Вежарий моаршал да социализм еш боахкача Югославен къахьегамхошка! Дахалда советски а Югославен а халкъашта юкъера дохаргдоаца доттагІали барт-цхьоагІон!

22. Вежарий моаршал да ший Даьхен прогресс бахьан, Азе а дерригача дунен тІа а машар оттабе къовсам лоаттабеча Индий сийлахьдоккхача халкъана! ЧІоагІлулда Советски Союзаи Индени халкъашта юкъера доттагІал а барт-цхьоагІо а!

23. Вежарий моаршал да ший кортамукъал а шоай лоІаме хилар а бахьан долаш кхыча мехкарча империалисташтеи царна тІехьа латтараштеи духьал къовсам лоаттабеча Индонезен халкъага!

24. Вежарий моаршал да шоай мехкашкарча къамий кортамукъал чІоагІъе бахьан къовсам лоаттабеча Бирман, Цейлона, Камбоджан халкъашка!

25. Дахалда Англен, США-н, Францен, Советски Союза халкъашта юкъера доттагІал а барт-цхьоагІо а — дерригача дунен тІара чІоагІача машара тешам!

26. ДегІа а доагІалда, чІоагІ а лулда Советски Союзеи Италени халкъашта юкъера доттагІлен гІулакхаш!

27. Дахалда Советски Союзаи Финляндски Республиканеи юкъера цхьатарра бокъо йола, халкъаш вІаший тешаш а лерхІаш а дола доттагІали барт-цхьоагІон!

28. ЧІоагІ а лулда дегІа а доагІалда Советски халкъаи Швецен, Норвеген, Дании, Исланден халкъаштеи юкъера доттагІлен гІулакхаш!

29. Дахалда Советски Союзеи Австрени халкъашта юкъера доттагІал а барт-цхьоагІо а!

30. ДІайха моаршал да милитаризмана духьал, шоай мохк машаре, демократически, кортамукъа дегІабоалабара тІехьа къовсам лоаттабеча японски халкъана!

31. ДІайха моаршал да империалистий колонизаторски кердача планашта духьал, шоай къаман кортамукъал а шоай паччахьалкхений суверенитет а бахьан къовсам лоаттабеча Іарбий Малхбоален халкъашка!

32. ДІайха моаршал да империалистически низ-Іоткъама духьал, шоай кортамукъал а шоай къаман паргІато а бахьан къувсача колониальнии шоай мехка доал шоашка доацачеи халкъашка!

33. Яхийла Советски Союза арахьара ленински политика — тайптайпара общественни лоаттам бола паччахьалкхенаш машаре яхара политика, машар лорабара а чІоагІбара а, массадолча мехкий экономически, культурни бувзамаш дегІадоаладара йизза йола политика!

34. Дахалда коталоний сийленца цІи хеза, вай Даьхе кхерамах лораеш латта Советски Союза ТІема Низаш!

35. Яхийла болхлой классан а колхозий ахархой а цхьоагІо — советски строян йохалургйоаца лард!

36. Дахалда, кхы а чІоагІагІа тоалулда СССР-а халкъашта юкъера вежарий доттагІал — вай дуккхача къамий социалистически паччахьалкхен низ а чІоагІало а духдувла хьаст!

37. Болхлой, колхозникаш, интеллигенци! Вай партен XX съезда соцамаш, коммунизм хьалъяра сийлахьа-доккхача гІулакха воай дерригa низаш оарцагІа доахаргда вай!

38. Советски Союза къахьегамхой! Кхы а чІоагІагІа йоаржаергья вай дерригача халкъа социалистически яхь! Цхьан сага сих продукци яккхарна эггара хьалха латтача капиталистически мехкашта тІехьа а кхувргда вай, хьалха а даргда вай!

39. Советски Союза къахьегамхой! Бизза пайда эца промышленноста а гІишлоний а управленен керда система дикагІа хиларах, гуча а яха, юкъе а кхахьа предприятей а гІишлоний а резерваш!

40. Совнархоза болхлой! Промышленностан гІишлонаш яреи хьалхе лелаелга тоаде, паччахьалкхен дисциплина дика лоаттае, балха плана декхараш кхоачашде, социалистически индустреи низ кхы а чІоагІбарна къовсам лоаттабе!

41. Йоккха-еза промышленность — тІехьа тІайоагІача хана халкъа беррига боахам айбара, материальни а культурни а халкъа вахар тоадара, вай Даьхен низкхоачале а из кхерамах лораяра а йолча чІоагІален лард я! Сийле хийла еза-йоккхача индустрен болхлой!

42. Промышленноста, гІишлоний, транспорта болхлой! Хьалха латтарий опыт производстван юкъе йоалае, технически прогресси къахьегама овсарали лакхъярна тІехьа къовсам лоаттабе!

43. Болхлой, инженераш, техникаш, мастераш! Махулла юкъе йоалае керда техника! Производствон организаци тоае, предприятей болх вІаштІехьа лелабе, социалистически къахьегама дисциплина чІоагІъе!

44. Советски индустрен къахьегамхой! Продукцен кхомбарна, цун дикал лакхъярна, цунга шийга дІабода мах лохбарна тІехьа къовсам лоаттабе!

45. Советски металлургаш! Производствон техникеи технологии тоае, бизза пайда эца предприятей резервех! Халкъан боахамана дукхагІа руда, чон, болат, прокат, бос бола а наггахьа мара доаца а металлаш даха!

46. Машинаш а прибораш а ю болхлой! ЧехкагІа хьае, чехкагІа Іомае дукха продукци хьаю керда оборудованеш, прибораш, вай ханарча кердача техникаца халкъа боахам Іалашбарна тІехьа махулла къовсам лоаттабе!

47. Доагама промышленноста болхлой! Производствай планаш кхоачашъе а тІехкхоачашъе а къовсам лоаттабе! Воай мехка дукхагІа кІор, мехкдаьтта, газ лургъя вай!

48. Электростанцей а электросетий а советски энергетикаш, гІишлонаш ераш, монтажникаш! ЧехкагІа юкъейоалае, Іомае керда энергетически мощносташ! Воай мехка дукхагІа электроэнерги лургъя вай!

49. Химически промышленноста болхлой! СихагІа юкъе йоалае керда мощносташ, дукхагІа араяккха пластмасса, синтетически а искусственни а волокно, синтетически каучук!

50. Советски строителаш! ШерагІа юкъейоалае гІишлонаш хъалъяра индустриальни методаш! Лакхде сиха а дика а промышленни предприятеши, нах чубаха цІеноши, больницаши, школаши, кхы йола культурани вахареи гІишлонаш хьалъяр!

51. ГІишлонаш еча материалий промышленноста болхлой! Вай Даьхенна гІишлонаш еча эша материалаш дукхагІа а дикагІа а арахеца!

52. Хьунеи, дахчах хІамаш ечеи, каьхатеи промышленностан болхлой! ДукхагІа лургъя вай мехка дика хьаяь хьуна материалаш, мебель, каьхат!

53. Ейгача промышленностан болхлой! ДукхагІа лургда вай наха дикен хозеи кІадаш, чІоагІеи хозеи кога гІирсаш, кхы дола товараш!

54. Кхачан промышленноста болхлой! Мамогга шерде адамашта дукхагІа а дикагІа а даара продукташ арахецар!

55. Чкъаьрий промышленностан болхлой! Совдаккха чкъаьрий лувцар, лакхъе продукцен дикал, лохбе цунга дІабода мах!

56. Советски транспорта болхлой! Хадданза Іалашде грузаш дІаюха кхахьар! Тоаде пассажирашта ду гІулакх! Хадданза балха юкъе кхувла керда техника!

57. Связан болхлой! КІаьд ца луш дегІа а доаладе, тоа а де связан гІулакхаш! Почто, телеграфо, телефоно, радиос, телевиденес гІалат доацаш дика болх белга чакхдаккха! Бахача наха деш дола гІулакх дикагІа тоаде!

58. Юрта боахаман болхлой! ДІахо а колхозни строй дегІаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи долча законо социалистически юрта боахам дІахо а дегІабоалабе белгалъяьнна дика, керда перспективаш гучайоах! ТІагІертта къовсам лоаттабе юртбоахаман производство чехкка лакхъярна партес оттадаь гІулакхаш чакхдаха!

59. Юрта боахаман механизатораш! ДикагІа пайда эца техниках! Механизацен гІулакх а юртбоахаман балхий дикал а лакхъе! ШерагІа йоаржае новаторий опыт!

60. Колхозхой, совхозий, РТС, МТС, болхлой, юрта боахаман специалисташ! Къахьегама овсарле лакх а е, юртбоахаман продукташка дІабода мах лох а бе.

ДукхагІа лургда вай Даьхенна ялаташ, дулх, шура, боамби, тха, лен, свеклаш, коартолаш, овощаш, сомаш, юрта боахаман кхыйола продукташ!

61. Юрта боахаман къахьагамхой! Мамогга тоаде юкъара хьайбаш леладар, Іалашде царна шортта доакъар, лакхбе хьайбаех боаккха пайда! Гарггарча шерашка тІехьа кхувргда вай Американ ВІашагІкхийттача Штаташта сага сих дулхи, шуреи даьттеи даккхарна!

62. Аханза даьдача лаьтташкара къахьегамхой! ЧІоагІде даьха толамаш, дІахо а аханза даьда лаьтташ карадерзадарна, массаз а дукхеи дикеи ялат хьувкъийтарна къовсам лоаттабе, лакхде хьайбаш леладар!

63. Юрта боахаман болхлой! Толамца чакхдоаккхаргда вай бІаьсти ялаташ дІадувлга, 1958 шера юртбоахаман еррига культураш дика хьувкъилга чакхдоаккхаргда вай!

64. Торговлени общественни питанени болхлой! Лакхача культураца къахьегамхошта гІулакх дара къовсам лоаттабе, дукхагІа кхоачашде къахьегамхошта эшараш!

65. Советски учрежденей болхлой! ДикагІа тоабе советски аппарата болх! Хоаддадаь дІадаккха бюрократизми волокитеи! Безамца хьожаш хила къахьегамхошта эшарашка!

66. Советски Іилмани лакхерча дешара заведенейи болхлой! ДІахо а Іилма дегІадоаладе къовсам лоаттабе, лакхбе технически прогресса юкъе цун лоархІам, дикагІа тоаде специалисташ кийчбар! Даькъала хилда социализмо хьадаь хьалха латта советски Іилма!

67. Сийле хийла дунен тІа эггара хьалха Лаьттан искусственни спутникаш урагІаяхита дІахийцача, космически пространство Іомае никъ хьабийллача советски Іиламхошта, инженерашта, техникашта, болхлошта!

68. Литературани искусствони деятелаш! Дебаде вай мехка хьаькъала рузкъаш! Къовсам лоаттабе произведеней идейни, художественни говзал лакхъярна! Литературани искусствони наьха вахарцара бувзам цахаддаши гаргагІеи хилийта!

69. Халкъан дешара гІулакха болхлой! Лакхде берий дешар дика хилийтар, къовсам лоаттабе школашка политехнизаци ярна! Хьалкхее къона тІехье Советски Даьхенна а коммунизман гІулакха а тешаме йолаши из дукха дезаши!

70. Медицински болхлой! ДикагІа тоа а де, дегІа а доаладе наьха унахцІенал лораяра гІулакх, лакхъе дароании санитарнии учрежденей балха культура! Балха юкъе йоалае медицински Іилман керда говзалаш!

71. Даькъала хийла къахьегамхой депутатий Советаш — вай мехкарча Іаьдала бокъонца йола халкъа органаш! Даькъала хийла социалистически демократи!

72. Советски профсоюзаш! ДегІайоалае къахьегамхой творчески активность, производствона доал дара дукхагІа юкъе оза болхлой! КІаьд ца луш йоакхо е болхлой а гІулакхерча наьха а материальни вахар-хьали культуреи лакхъярна!

73. Бахалба коммунизм хьалъеш дика дакъа лоаца советски кхалнах!

74. Яхийла кагийча наьха Ерригсоюзни ленински Коммунистически союз — Коммунистически партен тешамера помощник а тІехье а, коммунизм хьалъеш боахкача къонача наьха дикагІа йола отряд!

75. Кагинахи мехкарии! КІаьд ца луш коммунизм хьалъеш, вай сийлахьча халкъан тешаме къонгашии мехкарии хилалаш!

76. Пионераши школьникаши! Къахьегарца безам болаш, дисциплина йолаш хила! ТІадийрззе Іомаде дешар! Кийча хила Ленина Сийлахьа-доккха гІулакх бахьан активни къовсам лелабе!

77. Коммунисташи комсомольцаши! ССКП XX-ча съезда соцамаш кхоачашдареи, СССР-е коммунизм хьалъяреи духьа лоаттабеча дерригача адамий къовсама хьалха латташ хила!

78. Советски Союза къахьегамхой! Коммунистически партени халкъани барт цаІ хилар — социалистически строян низаш духдувла хьаст ба, коммунизм хьалъярна кердача толамий тешам ба! Яхийла цІаккха а йохаргйоаца партени халкъани цхьоагІо!

79. Дахалда коммунизм хьалъеш доалла Сийлахьа-доккха советски халкъ!

80. Яхийла Советски Союза турпала болхлой класс!

81. Бахалба Советски Союза сийдола колхозни ахархой!

82. Яхийла вай халкъа, советски интеллигенци!

83. Яхийла Советски Социалистически Республикай Союз — вай мехка къамий доттагІлен чІоагІало, йохалургйоаца дунен машара чІоагІало!

84. Даькъала хийла дукха еза вай Советски Правительство!

85. Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — коммунизм хьалъеш лоаттабеча къовсаме советски халкъа дог хьалъурауvттадеш а хьалхле лелаеш а бола низ!

86. Марксизмани-Ленинизмани байракхаца, Коммунистически партен хьалхленца — коммунизм котъяларга гІо!

87. Даькъал хийла коммунизм — дерригача адамий хургдола сийрда вахар!

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитет

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза XIII-ча съездага

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитето дІайха моаршал доьхийт Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза XIII-ча съездага, комсомольцашка, комсомолкашка, дуккха миллионаш болча сийдолча берригача советски кагирхошка.

Ленински комсомол — Коммунистически партес хьалихеьь, советски халкъа тешамера а доаккхал де а йиш йола тІехье я. Комсомола юкъе хьалкхийнаб Коммунистически парти шоашта дукха эзилга а дувцилга йоаццаш цун гІулакха шоаш мутІахьа хилар а къахьегаши тІем тІеи хьахьекха бола миллионаш кьона патриоташ. Кагирхой тІехьенгара-тІехьенга ювлаш дІахьош я комсомола сийдола традицеш — Даьхе ихайкача хала долча гІулакха кийча хилар, хьаштдолча гІулакха тІехьа ший инициатива гучаяккхар, керда гІулакх дІадоладар, массадолча гІулакхаца партен ларагІа тІехьа ахар, партен тешамера помощник хилар. Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Іалальмате боккха лоархІам бола гІулакх дир социализм хьалъеш а вай Даьхе арахьарча моастагІех лораеш а, цунца советски халкъа шийх безам а болийташ, лархІа а лоархІийташ.

ДІахо а промышленность, юрта боахам, культура, халкъа вахар - хьал айдарна тІехьа лоаттабеча къовсаме Іалальмате доккхий толамаш дахарца белгалбаьнна ба ух тІеххьарча шерашкара комсомола болх. Коммунизм хьалъяра Іалальмате йоккха программа оттаьча ССКП ХХ-ча съезда исторически соцамаша дог ураоттадир кагирхой низ бола, хьинаре, майра творчески гІулакхаш гучадаха, шерра торонаш хьайийлар царна хьалхашка. Парти а правительство а ихайкарах, шоай дог раьза а долаш баьши къовхьаши аха бахар советски кагийрхой, цІаккха а вай халкъа дицлургдоаца, денал доллаш къахьегама сийлахьдоккха гІулакх а дир. Хьайбаех йоаха продукташ мехка чухь шортта хилийта партенеи халкъаи новкъостал де практически дакъа лаца ээараш бола кьона патриоташ хьайбай фермашка бахар.

Вай кагирхой къахьегама кулгашца хьалъь а хьалъеш а я керда шахташ, рудникаш, доменной а мартеновски а пийшкаш, дунен тІа эггара йоккхагІа йола электростанцеш, хьалъеш латт фабрикаш а заводаш а. Боахаман а культуран а гІишлонаш хьалъеча массайолча участкашка советски халкъаца цхьана дІахо а социалистически Даьхе тоаяра дукхьа хьинаре къахьегаш ба кагий нахи мехкарийи, берригашоай низ а шоашта ховр а дІалу цар коммунизм баьхьан лоаттабеча къовсама.

Ленински комсомоло а берригача советски кагийрхоша а Даьхе бахьан даь хьинар дола доккхий гІулакхаш мадоаггІара белгалдаьха да паччахьалихен доккхача совгІаташца.

ХІанз советски мохк ший исторически дегІабара кердача этапе ба. Коммунистически общество хьальяр хІанз юкъарло йоаццаш дола партени халкъеи практически декхар да. Иштта эттача цу хьалашка мехка паччахьалихен, боахаман, культурни гІишлонаш хьалъеча, общественно-политически деррагача вахара чухь ихы а лакхагІа ба комсомола лоархІам. ССКП ЦК тешаш я, Ленински комсомола дІахо йодача хана а ше беча масса тайпара болча балха тІехьа кІаьд ца луш, хІара эІамга çаг а йоІ а коммунистически заман сага дика гІулакхаш, оамалаш йолаш ихеергхиларах — дувцилга йоацаш коммунизм котъяргхиларах тешаш, Іалальмате чІоагІа ший Даьхе езаш, къахьегам безаш, денал доллаш общественни декхар ихоачашдеш, де лерхІача сийлахь-доккхача гІулакха новкъа нийслу моллагІа йола халонаш эшае ховш, ший Даьхен сий, кортамукъал, из ший лоІамах хилар лораде кийча болаш кагирхой хьалкхебергхиларах.

Укх тІеххьарча 15 шера бахача наьха цхьан сага сих продукцен кертера тайпаш арахерцарна эггара хьалха латтача капиталистически мехкашта тІехьакхе аьнна партес оттадаь декхар ихоачашдеш лоаттабеча къовсаме ихы а чІоагІагІа тІагІертта хьальайбе беза кагирхой низ.

ССКП ЦК даькъал дувц рудникаш, обогатительни фабрикаш, доменнии мартеновскии пийшкаш, прокатни станаш, электростанцеш, химически промышленноста предприятеш хьалъеш шефство лелае комсомольски организацеша доладаь патриотически гІулакхаш.

Паччахьалихен планаш ханал хьалха ихоачашъе, къахьегама овсарле лакхъе, продукцен дикал тоае лоаттаеча социалистически ихьа кагирхой ихы а кхагІа юкъеоза, производствон пайда ца эцаш йола торонаш дукхагІа гучаяха, хІаман йхом барна лоаттабеча къовсаме дукхагІа инициатива йолаш хила, шоай балха говзал лакхъеш, керда техника а технологи а Іомаеш кагирхошта новкъостал де декхарийла я комсомол.

Комсомол тІехьа-тІайоагІача хана а партен дика помощник йолаш хила декхарийла я чехкка юрта боахам айбарна, халкъо къоабал даь дІахо а колхозни строй дегІаярахи МТС-аш эргаяхарахи дола гІулакхаш чакхдахарна, ух гарггарча шерашка бахача наха шортта ихоачам балла дааэраши ейгача промышленноста бедали хилийта, бахача наьха цхьан сага сих дулх, шура, даьтта дакхха аьнна оттадаь декхар ихоачашдарна тІехьа лоаттабеча къовсаме. Цу гІулакха хиланза даргдоацаш да юртбоахаман производствон кертерча участкашка юртарча кагийрхоша шоай низ тІабахийтар, шоаш ихо ца беш, хьинаре къахьегаме дола гІулакх цар гойтар, тІагІертта юртбоахаман техника, агрономически а зоотехнически а дешар Іомадар, общественни хьайбаш дебадеш хилар, царех боала пайда лакхбеш юртбоахаман ерригача культураш массаз а дика хьувкъийташ хилар.

Миллионаш болча наьха хьакъалаша ихетаь, дегаша тІаийца коммунизм идеяш вай ханара общество эргайоаккхаш, хІама хьадара боккха низ а хинна дІаайттай, кагийрхошта къьстта лоархІаме да марксистско-ленински теори кІоаргга Іомадар, шоаш Іомадаьр практически балха тІехьа творчески юкъе доаладе хар. Комсомол декхарийла я кагирхой коммунистически ихетамца дуне-вахар довзаш хилийтарах хадданза йоакхо е, турпала болхлой классан сийдолча революционни гІулакхашца, буржуазни идеологи а мораль а йолча хьехамца цІаккха а машар хургбоацаш уж ихетабе. Кагийча наха а мехкарашта а кІоаргга дІайовзийта еза Коммунистически партени советски правительствони чухьанахьара а арахьара а политика, общественни вахара чухь хулаш дола чоалхане хІамаш нийса ихетадарна царна новкъостал де. ЦІаккха ца хиннача тайпара советски Іилма, техника, культура дегІаяро кагийрхой декхарийла бу хадданза деша, вай ханара ихетамаш довзаш хила, социалистически культурана карагІдаьннараш довза, производстве бу болх ихетам боллаш а тІагІертта а Іомадаьча дешарца бувза.

Вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхийча декхараша, уж декхараш ихоачашдеча ди тІехь лакхлуш латтача комсомола лоархІамо дІадех кагирхошта юкъера организаторски а ихетама а болх хадданза тоабелга. Комсомола инициатива а хьинар а чІоагІагІа айданза, кагирхошта юкъе цхьа никъ а болаш болх лелабанза, формализм, даьсса доккхал делга, гІар-тата юкъера цІендаь дІадаккханза даргдац. Комсомол декхарийла я кагийча наха дІадехар а царна эшар а дикагІа ха, кагийча наьхеи маьхкарийи дего къоабалдеш дола гІулакх царна лаха ха, хІара юххьанцарча комсомольски организацех берригача кагирхошца айхха ювзаенна а йолаш, деналца болх бергбола коллектив е. Комсомола къьстта уйла тІалхийта еза В. И. Ленина цІерагІча пионерски организацен болх тоабарна.

Комсомол декхарийла я советски кагирхой пролетарски интернационализман халкъашта юкъерча доттагІлен принципашта тешаме хургболча тайпара ихебе, советски кагирхой социалистически мехний кагирхошца, дунен тІарча берригача прогрессивни кагирхошца дола шоай бувзамаш совдаха а чІоагІде а, тІом хьоабе гІертараштa дукхьал дерригача дунен тІа чІоагІеи бІаьхлургболеи машар оттабара техьа цІаккха а кІорда ца деш къовсам лоаттабеш хила.

Советски Союзан Коммунистически партен Центральни Комитет чІоаггІа тийшаь я, Ленински комсомол, Коммунистически партена гонахьа ихы а айхагІа ихота а енна, адамашта гІоза вахар хьалдара тІехьа, коммунизм оттаяра тІехьа советски халкъо лоаттабеча къовсама историн тІа керда турпалера гІулакхаш дІаяздайтарг хиларах.

Даькъал хийла Кагийрхой Ерригсоюзан Ленински Коммунистически Союз, Коммунистически партен тешаме помощники денал дола тІехьеи!

Даькъал хилба сийдола советски кагийрхой!

Даькъал хийла вай низихоачаш йола социалистически Даьхе!

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитет.

Сессен балха хьалхара ди

1958-ча шера апрель бетта 15 дийнахь 12 сахьат даьлча болх бе йолаелар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета шоллагІча созыван хьалхара сесси.

Сессен БоккхагІбарий Совета цІерах къамаьл даьча депутата нов. **А. И. Шепелевс** предложени йир, сессен эггара воккхагІа волча депутата, Нохч-ГІалгІай йоазончай отделене председатела, нов. **С. А. Арсановна** сесси хьаеллилга тІадулалда аьнна. Из предложени берригача депутаташа раьза а хинна тІаийцар. Сессега моаршал а денна, Нохч-ГІалгІай АССР балха толамий хьакъехьа лоацца къамаьл а даь, сесси хьайийлар нов. **С. А. Арсановс.**

Города Малгобекеи, Октябрьскии, Надтеречнии, Каргалинскии, Шалинскии районий цІерах депутат **А. М. Мурдиев** (Гвардейски хоржамий округ) Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета председателал харжара хьакъехьа депутата **О. А. Чахниевс** яь предложеня массане а раьза хинна тІанийцар.

Цул тІехьагІа берригаш раьза а болаш Лакхехьарча Совета председатела ши заместитель хержар: **Л. И. Шадыжеван** (Альтиевски избирательни округ) **Г. М. Сухареви** (Пионерски избирательни округ).

БоккхагІабарий совета цІерагІа депутата нов. **Ш. С. Сагаевс** предложени а яь, Лакхехьарча Совета бе безача балха, лохе язъяь балха повестка тІанийцар:

1. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Мандатний комисси харжар.

2. Лакхехьарча Совета массаз а хургйола комиссеш харжар.

3. Нохч-ГІалгІай АССР-а Конституце тІа де деза тІатохараши хувцамаши.

4. Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиум харжар.

5. Нохч-ГІалгІай АССР-а правительство-Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совет вІашагІйоллар.

6. Нохч-ГІалгІай АССР-а паччахьалкхен халкъа боахам 1958 шера лакхбара план.

7. Нохч-ГІалгІай АССР-а паччахьалкхен 1958-ча шерара бюджети, 1957-ча шерара бюджет кхоачашъярна йола отчет чІоагІъяри.

8. Республикан Лакхехьара суд харжар.

ТІаккха сесси йолаелар ший балха повестка хьалхара дош — Мандатни комисси харжар, дувца. Цу хьакъехьа БоккхагІабарий Совета цІерагІа депутата **В. Н. Корниловс** яьча предложенен, берригаш раьза а болаш Мандатни комисси хержар 7 сагах.

Мандатни комиссен председателал хержар нов. **Г. Я. Черкевич** — Комсомольски - Орджоникидзевски хоржамий округа депутат, цунца Мандатни комиссен 6 член а хержар.

Цул тІехьагІа сессе дийцар Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета массаз а хургйола комиссеш харжара дош.

Берригаш а раьза а болаш хержар: законашта предложенешъю, бюджета, юрта боахама; промышленностен; бувзам, унахцІено лораяра, социальни обеспечен, халкъа дешареи культурани комиссеш.

15 сахьат даьлча Лакхехьарча Совета шоллагІа заседани хилар.

Мандатни комиссе баьча балха хьакъехьа доклад йир Мандатни комиссен председатела нов. **Г. Я. Черкевича.** Цо ший доклада тІа белгалдаьккхар Лакхехьарча Совета депутаталла хержарий массане а мандаташ нийса хилар. Лакхехьарча Совето, Мандатни комиссен балха отчет а берригача депутатий мандаташ а нийса а лаьрхІа тІанийцар.

Цул тІехьагІа дийцар Лакхехьарча Совета балха повестка кхоалагІа дош — Нохч-ГІалгІай Конституцен тІа де деза тІатохараши хувцамаши. Цу деша хьакъехьа доклад йир законашта предложенеш еча комиссен председатело депутата нов. **Н. А. Асхабовс.** Лакхехьарча Совета сессес берригаш а раьза а болаш тІанийцар Нохч-ГІалгІай АССР Конституцен тІа де дезача тІатохарийи хувцамийи закон.

ТІаккха Лакхехьарча Совета партийни группаи БоккхагІбарий Советеи цІерагІа депутата нов. **Фоменкос** предложени а яь, берригаш раьза а болаш, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета президиум хержар.

Цул тІехьагІа ССКП Нохч-ГІалгІай Обкома бюроннеи БоккхагІбарий Советеи цІерах депутата нов. **А. И. Яковлевс** предложени йир депутат нов. **М. Г. Гайрбеков** Нохч-ГІалгІай Лакхехьарча Совета Министрий Совета председателал харжара. Из предложени берригаш а раьза а болаш тІанийцар сессес. Цул совгІа **М. Г. Гайрбекова** тІадиллар Нохч-ГІалгІай АССР-а правительство вІашагІа а теха, из чІоагІъе, лакхехьарча Совете дош оттадар.

ДІахо Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председателас нов. **М. Г. Гайрбековс** доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР-а паччахьалкхен халкъа боахам 1958-ча шера лакхбара плана хьакъехьа.

Цунца йисте баьлар Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета ШоллагІча заседане болх.

Н-ГІ АССР-а Лакхехьарча Совета шоллагІча созыван хьалхара сесси

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиум

АЛМАЗОВ
Іаддали Илез —
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

ИЗВАРИНА
Евдокия Акимовна —
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель

ТЕПСАЕВ
Іаддал-ВоахІап —
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель

КОМАРОВ
Михаил Иванович —
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

Президиума членаш

АБУБАКАРОВ
Махьмад Измаилович

АРСАНОВ
Саидбей Арсанович

ГОЛУБОВСКИЙ
Василий Васильевич

МЕЖИЕВ
Хасмахьмад

НАЗАРОВ
Петр Сергеевич

РЯБЧИКОВ
Василий Родионович

ТЕЛЬХИГОВА
Зина Исаевна

УЖАХОВА
Іаддарохьмана Люба

УМАЕВА
Роза Ибрагимовна

ШЕПЕЛЕВ
Алексей Иванович

ЯКОВЛЕВ
Александр Иванович

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиум харжарах

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Лакхехьарча Совета соцам

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Лакхехьарча Совето соцамбу:

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиум укх лохехьара бараш болаш харжа:

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Президиума Председатель

Алмазов Іаддали Илез — Грознен Старопромысловски хоржама округагара депутат.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш:

Изварина Евдокия Акимовна — Наурски района Николаевски хоржама округагара депутат;

Тепсаев Тепсий Іаддал-ВоахІап — Веденски района Элистанжински хоржама округагара депутат;

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

Комаров Михаил Иванович — Ачхой-Мартановски района Буматарча хоржама округагара депутат.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума **Членаш:**

Абубакаров ИсмаІали Махьмад — Курчалоевски района Кошкельдински хоржама округагара депутат;

Арсанов Арсана Саидбей — Шалински района Герменчукски хоржама округагара депутат;

Голубовский Василий Васильевич — Грознен Нефтемайски хоржама округагара депутат;

Межиев Хасмахьмад — Советски района Советски хоржама округагара депутат;

Назаров Петр Сергеевич — Грознен Чернореченски хоржама округагара депутат;

Рябчиков Василий Родионович — Грознен Ленински хоржама округагара депутат;

Тельхигова Іисий Зина — Ачхой-Мартановски района Валериковски хоржама округагара депутат;

Ужахова Іаддарохьмана Люба — Грознен Шаумянски хоржама округагара депутат;

Умаева ИбрахІима Роза — Урус-Мартановски района Къаьнача-АтагІерча хоржама округагара депутат;

Шепелев Алексей Иванович — Грознен Чернышевски хоржама округагара депутат;

Яковлев Александр Иванович — Грознен Спартаковски хоржама округагара депутат.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ШОЛЛАГIЧА СОЗЫВА ХЬАЛХАРА СЕССИ.

1958 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабара планах

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатела нов. Гайрбекова М. Г. доклад

Берригa Советски нах санна, вай республикан къахьегамхоша цхьабарт а болаш, чlоагlа хьинар айдаларца къоабалйир СССР пхелагlа вlашагlтехача Лакхехьарча Совета хьалхарча сессен решенеш.

ССКП ЦК-с белгалдаь СССР Лакхехьарча Совета сессес цхьабарт а болаш могадаь, дlахо колхозий строй дегlаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи дола гlулакхаш, коллективизаци яра ленински политикан котало чакхъяьнначул тlехьагlа, эггира лоархlамегlа а, эггара доаккхагlа а дола гlулакхаш да социалистически юрта боахам дегlабоалабарна. Уж гlулакхаш lалалмате чlоагlа практически лоархlам хилал совгlа теоретически а программан а лоархlам болаш да дика гlулакхаш карагl а дувлаш социализмангара коммунизманга доваларна.

Берригача къахьегамхошта гуш да, укх тlеххьарча шерашка вай мехко, ССКП ХХ-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеш боахама а культуран а гlирс хьалбарна, къахьегамхой вахара хьал тоадарна доаккхий гlулакхаш карагlдувлар. Промышленностани гlирсаш хьалдарен управленен болх эргабаккхарца дикка тоаденнад предприятешта хьалхале лелаелга. Дика гlулакхаш карагlдувлаш кхоачашъю шийн планаш вай промышленносто, цунца къаьстта дика ледар санна белгалдаккха дезаш да вай берригача халкъа боахама лард йола еза индустрия кхы а сихагlа дегlаухаш хилар. Чlоагlа айлуш боагlа социалистически юртбоахам а. Хlанз кхы а шерра йиш хулаш латт юртбоахама производительни низаш дегlадахкарна.

Дуне тlемах лорадарна а халкъий вахар лорадарна а боккха лоархlам болаш да берригача прогрессивни наха чlоагlа дог айденна тlайнца Советски Союз ший оагlорахьара атомни водородни герз хьадар соцадарах СССР Лакхехьарча Совето баь соцам.

Новкъостий депутаташ!

Вай Советски социалистически паччахьалкхе дукхача къамий паччахьалкхе я. Коммунистически партес, сийлахь воккхача Ленина васкеташ кхоачащдеш СССР халкъаш цхьа дезал санна, халкъий — вежарий дезал санна вlашагlтехад. Советски халкъий доттагlал — эггара чlоагlагlа болчарегl цхьа низ ба коммунизма хьалъярна къовсам лелабарна.

Ленински къамий политикан принципаш кхоачашъеш, Советски Союза къамий доттагlал чlоагlдара политика кхоачашъярца Коммунистически партеси Советски правительствоси юхаметтаоттаяьй нохчийн гlалгlайн къаман автономи.

Цу берригача советски наха чlоагlа могадеш йолча исторен лоархlам болча актаца дерригa гlулакхаш lалашдаьд массайолча оагlорахьара политически а вахара а культуран а гlулакхашта Нохч-ГlалгlайчeдегlайоалаяларНа.

Цу сийлахь - йоккхача йоккхонна, Нохч-ГlалгlайАССР Лакхехьарча Совета цlерах а республикан берригача къахьегамхой цlерах а мукъа ба сона, коммунистически партена а цун Ленински Централъни Комитета а Советски правительствана а кlоарга, дегчура баркал ала.

Лоацача ханна — Нохч-ГlалгlайАССР юхаметтаоттаяь цхьа шун ах шун далалехьа, Коммунистически партен хьалхаленца, ССКП Центральни Комитето а Советски правительствос а хадданза новкъостал дарца, Советски Союза дерригача халкъаша новкъостал дарца, эггара хьалха сийлахь - доккхача эрсий къамо гlо дарца дика гlулакхаш карахдувлаш кхоачащдеш латт шоаш хьалха баьхача юха баьхка нохчийн гlалгlайн нах боахама а вахара-лелара гlулакха а дlанийсбар.

Итт эзаращца лоархlам болаш нохчи гlалгlай нах ба хlанз балха болаш, промышленносте, юртбоахаме, гlирсаш хьалдеча, машин-наькъа транспорте, иштта республикан кхыча предприятешкеи учрежденешкеи. Республике вlашагlъехкай керда колхозаши совхозаши. Юхаоттаяьй исторен, метта, литературан, lилматохкама институт, республикан юкъерчен лакхерчен дешара заведенешка деша багlаш 1000 гаргга нохчийн гlалгlайн ба, вlашагlтехай халхарен иллейн ансамбль. Наьна меттала республиканскии районии газеташ, учебникаш, политически, наха юкъе шерра даьржад lилман а художественни а литература.

Доккхача боарамашца кхоачащдеш да вахара гlишлош хьалъяр. Цlенош хьалдарна а нах чубаха цlенош тоадарна а, боахама эша хlамаш эцарна а нохчаштеи гlалгlаштеи 1957 шера 200 миллион гаргга паччахьалкхен кредит къоастадаьд.

1958 шера план шоана дlахайталехьа, 1957 шера план кхоачашъяра итогаш лоацца ювца бокъо я сона.

ССКП ХХ-ча съезда исторически решенеш вахарчухь кхоачашъеш, дlадахача шера республике дlахо дегlадоаладаьд халкъа боахама дерригa доакъош. 1957 шера валови продукци арахецар 1956 шера хинначунца нийсдича 10 процент дегlаденад, хlаьта совнархоза предприятешка 11.2 процент. Къаьстта дика гlулакхаш карагlдувлаш болх баьб Нохч-Гlалгlайсовнархозапредприятеша 1957-ча шоллагlча ах шера, промышленностани гlишлош хьалъярен управленена реорганизаци яьчул тlехьагlа, хьалхарча ах шера яьккхачул 18 процент совгlа продукци дукхагlа еннай.

Дlадахача шерашка тlа-тlа лохлуш хинна мехкдаьтта даккхар, 1957 шера ца дожаш соцадаьд. Мехкдаьтта даккхара паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяьй, планал совгlа дуккха эзараш тонна мехкдаьттен 10 миллион гаргга кубометр гази яьккхай. Мощностех пайда эцар лакхдарна, мехкдаьттен цун - продукташи довр лохдарна, кlезигагlа доагам доадарна лоархlам боллаш болх баьб мехкдаьттан сийрда продукташ яхар 15 процент лакх а деш, планал совгlа 48 миллион сома пайда беннача нефтепереработчикаша. Планал совгlа 10 миллион сомал дукхагlа маьха продукци арахийцай республикан химически промышленностан предприятеша.

Продукци арахецар лакхдарна цхьадола толамаш доахаденнад моттигерча промышленноста а. Моттигерча промышленносто 1957 шера арахийцай 1956 шерарчул 6,3 процент дукхагlа валови продукци. Лакхденнад тийга хlамаш, трикотаж, когий гlирс, кхыдола наха эша товараш арахецар.

Цхьабакъда, производстван дикача хьокхамех тарра, лоархlаме дола кхоачамбоацараш а да совнархозен моттигерча промышленностен предприятешка. Республике йолча 205 промышленни предприятех 1957 шера валови продукци арахецара план кхоачашъяь 170 предприяти мара яц.

Гlишлонаши социально-культурни объекташи хьалъе эша керттера продукци: кирпишк, кlир, лоаладаь чон арахецара план а кхоачашъянзар моттигерча промышленностан предприятеша 1957 шера.

Цхьайолча предприятеша валови продукци арахецара план кхоачашъяьяле а, продукцен номенклатурани, къахьегама овсарал совъяккхарен, продукцех шийх дlабода мах лохбарен план кхоачашъянзар.

Дукха кхоачамбоацараш да гlишлонаш еча организацей балхаца. Кхоачам болаш да, хьалха хиннача оргкомитета гlишлонаш еча организацеша шера йола капиталовложеней план 72,7 процент мара кхоачаш ца яр аьлча. Духхьал «Чеч-Ингстрой» треста бехках пайда эцанза дисар школаши культурни-кхетама учрежденеши хьалъе аьнна хьахийца 10 миллион сом ахча.

Юрта боахам дегlабоалабарна 1957 шера цхьадола толамаш даьхад республикас. Нохч-Гlалгlайреспублика вай мехка хьалхарчарца яьлар паччахьалкхен ялатий заготовкайн эцарен паччахьалкхен план кхоачашъяь, иштта тlехкхоачашйир гидуарагаш, комсаш, шура, тха, фуаш дlадалара план.

Цхьабакъда, колхозийи совхозийи балхаща кхоачамбоаца гlулакхаш да хlаьта а. Мела лелабу ялат дикагlа хьувкъийтарна а, хьайбай продуктивность лакхъярна а бола къовсам. Дахача шера, кхыметтел эггара аттагlа йола агротехнически бокъонаш а телхайир фийг бола ялати кхыйола культураши кхееш дуккха а дайра чуэцача хана ялат, къаьстта овощаш, коартолаш.

1957 шера паччахьалкхенна дулх дlадалара план кхоачашъянзар республикас. Из нийсделар хьакхарч чукхабари хьайбаш доажадари во вlашагlделла хиларах. Республике хьайбаш леладар дегlа ца дойта керттера кхоачамбоацар да, лаьттан 100 гектара лаьрхlа хьайбай продукташ хlанз а вай кlезига йоахаш хилар.

Берригача советски мехках тарра вай республикан экономика а, къахьегама овсарал а дегlаяро къахьегамхой материальни а культурни а вахар лакхдаьд. Лакхденнад кlезига алапий доагlаш хиннача болхлойи гlулакхерча наьхеи алапий. Паччахьалкхени кооперативни торговлен товарооборот 25 процент дегlаенай. Цхьан шера хьайийлай керда 62 торгови предприяти. 1957-ча шерарчул дикка дукхагlа дехкад зипаш, тийга хlамаш, когий гlирс, кхыйола хlамаш. Хlаьта а, промышленни продовольственни товараш наха дlадехар дегlадарга хьежача, кхоачам болаш хьадеш дац уж.

Дикка болх баьб вай дешара а, унахцlенон а, культурни строительствон а областашка. Дlахо а дегlабенаб городашкеи районни централашкеи коммунальни боахам: дуккхача нах чубахача цlеноша ремонт яьй, трамвайни наькъаш дехкад, электросеташ, теплофикаци, газификаци йиллай дуккха, шеръяьй водопроводаш.

Новкъостий депутаташ!

Нохч-ГlалгlайАССР-а Лакхехьарча Совета 1-гlа сесси хьажийта хьалхашкаена, 1958 шера Нохч-ГlалгlайАССР-а халкъа боахам дегlабара план оттаяьй Российски Федерацен халкъа-боахама плана тlа оттадаь декхараш а лоархlаш.

Ерригача республике 1958 шера промышленни продукцен объем 1957 шерарчул 13,6 процент лакхлургъя. Лаьрхlа да мехкдаьттен, гази, мехкдаьттан сийрда продукташи, химически промышленностан продукции яккхар дикка лакхделга. Гlишлонаш еча материалий Управленена промышленни производствон объем 68 процент лакхъе план оттаеш я, ейгача промышленностан Министерствона — 34 процент, моттигерча промышленностан Министерствона —6,4 процент, доагама промышленностан Управленена — 146 процент, промыслови кооперацена — 6 процент промышленни объем лакхъе план оттаеш я.

Промышленнии, культурно-вахарен, нах чубахен гlирсаш хьалдара объем йоккха хиларах, халкъа боахам дегlабара плана тlа лаьрхlа да гlишлонаш ю материалаш дикка дукхагlа арахецар. Иштта, кирпишк арахецар 24,4 процент дегlада деза, цlен тlа юлла кирпишк — 62 процент, кlир — хlанз яр миссел шозза дукхагlа, херх хьекхаь хьу 10 эзар кубометр дукхагlа арахеца еза.

Цхьабакъда, ала дезаш да, цlенош дотта а тlаюлла а кирпишк арахецар чlоаггlа дегlадоагlе а, цар эшарга хьежача кхоачам хилал яц уж, цудухьа колхозашеи, совхозашеи, шоашта цlенош деча нахеи махулла дукхагlа пайда эца безаш я бийда кирпишк, кхера, кхыйола пенаш дотта материалаш.

Гlишлонаш хьалъяр хозяйственни способаца леладеча колхозашкеи совхозашкеи, предприятешкеи етта кирпишки, цlен тlа ехха кирпишки хьаелга, духхьал ара кирпишк йотташ йола болгарски метод юкъе а йоалаеш, вlаштlехьадаккха деза.

Халкъбоахама планах кхачан товараш хьадар лакхде лаьрхlад. Укх шера болх бе йолаяла езаш керда шурий завод я, дlахьоргдолаш да мясокомбинат хьалъелга, макаронни фабрикеи кхыйола кхачан промышленностан объекташи тоаеш эргахяр чакхдоалаш латт. Иштта яхка лаьрхlа я Сунженскии, Курчалоевскии, Урус-Мартановскии, Шалинскии, Гудермесскии, Шелковскии райпищекомбинаташка производственни цехаш а.

Иштта лоархlам боллаш шерде лаьрхlад 1958 шера дуккхача наха эшаш дола промышленностан товараш — мебель, барзкъаш, кога гlирс, менгеш хьаделга. Укх шера совнархозо хьовзаьча дахчах мебель хьаю фабрика хьалъяь а йоаккхаргъя тарно - мебельни комбинате керда мебельни цех хьалъе а йолаергъя. Яйча промышленностан Министерство декхарийла я Грознера швейни фабрика эргайоаккхаш тоаяра а обувной фабрика шеръяра а балхаш йистедаха.

Бакъда, дуккхача наха эша товараш хьадар лакхденнадале а, промышленни предприятей балхашта юкъера цlенхошттара кхоачамбоацар — хьаеш йолча продукцен ассортимент кlезига хилар да. 1957 шера моттигерча промышленностан 16 предприятех 15 предприятено цхьан диззача шера цхьаь цаl керда издели хьаелга вlаштlехьадаьккхадац. Из иштта дале а, республикан дуккха нах тlакхетарах, лоархlам боллаш лакхденнад моттигерча бедалах хьаеш йола цlагlа лелаею хlамаш наха эшалга.

Вай декхарийла да инженерно-технически болхлой, производствон дикагlа болча болхлой, рационализаторий, изобретателий творчески инициатива лакхъе, цар новкъосталца цхьаццайолча предприятешка новкъарленаш дlаяха, йолаш йолча резерваех, эггара хьалха моттигерча бедалах пайда а эцаш хьаеча хlамай ассортимент шеръе.

1958 шерарча паччахьалкхен плано балха овсарле лакхъярна доккхий декхараш оттаду. Хlара болхлочоа лаьрхlа продукци арахецар совнархоза предприятешка юкъерча боарамах лаьрхlача 5,3 процентал кlезигагlа доацаш лакхдала деза. Яйча промышленностан министерстван предприятешка къахьегама овсарле лакхдала деза 17,3 процент, моттигерча промышленноста предприятешка — 13 процент, гlишлоний материалий управленен предприятешка — 9 процент, доагама промышленноста управленен предприятешка — 11 процент.

Духхьал къахьегама овсарле лакхъярца моттигана карарча промышленни предприятеш 1958 шера 30 миллион сома продукци яла декхарийла я.

Къахьегама овсарле лакхъярна оттадаь декхар кхоачашдарна данза даргдоацаш да эггара хьалха производстван механизировать дарна дерригача кхоачамех пайда эцалга, масса тайпарча обрудоване а болхлой а болх ца беш саца латтара духьал цlенхоштта къовсам лоаттабелга.

Валовой продукцен ассортиментей 1958 шерара план кхоачашъярна, дуккхача наха эшаш долча товарий дикал совъяккхарна, къахьегама овсарле лакхъярна, продукцега дlабода мах лохбарна совнархоз, промышленни министерстваш, управленеш, райисполкомаш, арахецача продукцен дикал совъяккхарна а продукцега дlабода мах лохбарна а къаьстта уйла тlа а йохийташ, хlара предприятена организационно-технически мероприятеш оттае еза.

Хlанза латтача гlулакхех къаьстта лоархlам болаш да, уж кхоачашдарца республикан халкъа боахам дегlабоагlаргбола, капитальни гlишлонаш хьалъяра дешаш. Вай декхарийла да оттаяь капитальни балхий программа кхоачашъяь ца lеш, тlеххоачашъергйолаш гlулакх дlа оттаде.

Юрта боахам лакхбарна лоархlам бола программни документ да СССР-а Лакхехьарча Совета цхьоалагlча сессе тlайнца «Дlахо йодача хана колхозни строй дегlаярахи машинно-тракторни станцеш тоаеш эргаярахи дола» Закон.

ССКП Обкоми хьалха хиннача организационни комитетои дерригача халкъо нов. Н. С. Хрущева доклада тезисаш дувцача хана, наха аьнна дуккха предложенеш йийца а йийца, вай республике из закон кхоачашдарна практически гlулакхаш чакхдаьхад. Грозненски, Малгобекски, Червленски, Шелковски, Каргалински, Кировски, Орджоникидзевски, Карабулакски МТС-аш эрга а йоах, хlаьта цу МТС-ий трактораш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш колхозашка йохкаш а я. МТС-аш эргаяхара ларда тlа хьаю 5 ремонтно-технически станци: Каргалински, Шелковски, Наурски, Сунженски, Грозненски.

Курчалоевски, Ножай-Юртовски, Саясановски, Первомайски, Советски, Веденски районашкара колхозаш хlанз а экономически низ боацаш хилара а техника эцеи лелаеи торо ца хилара а хьисап а даь, цу колхозашта гlулакх дарна Ножай-Юртовски, Курчалоевски, Веденски, Советски, Нестеровски, Наурски машинно-тракторни станцеш йита а керда екхача колхозий экономика гаргарча 2—3 шера дикка айярна организационно - боахама гlулакха уж чlоагlъе а лаьрхlад.

МТС-аш эргаяхарои юртбоахаман техника колхозашка дlаялароя Министрий Совета а Юртбоахаман Министерствона а райисполкомашта а хьалхашка декхар оттаду колхозашта хьалхле лелаяр тоаде, болх вlашагlболларна царна практически новкъостал дукхагlа де.

Юрта боахама министерствон райисполкомаши декхарийла я ремонтно-технически станцей болх кlоаргагlа lомабе, юртбоахама машинашта ремонт яра балха юкъе дола кхоачамбоацараш, колхозаш техникаца, запасни частащца, кхыйолча материалашца lалашъяра юкъера кхоачамбоацараш дlадаха царна хан-ханнахьа лерттlа гlо де а. Къаьстта лоархlаме да колхозни производствон керттерча участкашка МТС-ашкара мукъзбаьнна специалисташи механизатораши нийса дlаоттабар.

Республикан советскии юртбоахамен органий, совхозий, колхозий, РТС-ий, МТС-ий хьалхлелелаечар лоархlамера декхар да дlахойодача хана земледелени животноводствони валовой а товарний а продукци дукхагlа арахецар, колхозийи совхозийи юкъара боахам чlоагlбари дегlабоалабари. lилмеи дикагlа йола опыти производствонна юкъе а кхухьаш, земледелен культура лакхаяккхари юкъара хьайбаш леладар дегlадоаладари.

Укх шера февраль бетта хиннача юрта боахама дикагlча болхлой совещанен дакъалацархоша шоашта декхараш тlайийцар республикан колхозашкеи совхозашкеи дерригача кхаш тlера юккъера лаьрхlача гектар тlара 15 центнер фийг болча ялатийн, цунна юкъе 20 центнер хьажкlайн, 10 центнер гидуиргийн яккха, хlаьта комсаш гектар тlара 80 центнерал кlезгагlа йоацаш, сомаш 35—40 центнер, овощаш 120 центнер, коартолаш 80 центнер гулъе аьнна.

1958 шера шаьрача районий колхозаш декхарийла я хlара фуражни lаттагара 2300 килограмм, е 1957 шера яьккхачул 315 килограмм дукхагlа, шура яккха; лоаман районий колхозашка хlара lаттагара йоаккха шура 1125 килограммага кхача еза.

Укх шера колхозашкеи совхозашкеи хlара устагlан тlера доаккхаш дола тха 4,7 килограммага кхоачаде деза; юртбоахама пайдаш эцача лаьттай хlара 100 гектар тlера лаьрхlа тха даккха деза шаьрача районашкарча колхозашка 328 килограмми совхозашка 162 килограмми, хlаьта хlара бахкаш болча бlаь устагlан сих 105-нел кlезигагlа доацаш lаьхарий хьалхеде а деза.

Укх сахьате, советски халкъо гарггарча шерашка сага сих дулхи, шуреи, даьттеи даккхарна США-на тlехьакхе аьнна декхар оттадаьча хана, колхозникий, совхозийн МТС-ийн болхлой берригa низ тlабахийта беза масса тайпара дола доахани коатlара оалхазараши дукхагlа хилийтарна а, хlаьта царех хьабоала пайда совгlабаккхарна а.

Дулхи шурен яккхар совгlдаккхар духьа доахан дебаделга геттара лакхадаккха деза вай. Цхьабакъда 1958 шера 1-ча квартала колхозийи совхозийи балха итогаша хьахийкхача бесса из лоархlаме дола декхар цхьайолча районашка во кхоачащдеш да. Курчалоевскии Саясановскии районашта доахан эца дlахьожадаь дуккха ахча дар, цхьабакъда цу районий колхозаша доахан эцар вlаштlехь ца даьккхарал совгlа, январаца нийсдича, кlезигдалийтад шоай доахан, хlаьта Грозненски районa колхозаша 1-ча кварталах... 2 бежана мара совгl даьхадац шоай доахан.

Укх шера колхозашкеи совхозашкеи хьалкхее еза 70 эзар хьакха, хlаьта хlара жаргlий сих 17 хурск хьалкхее а еза. Дукхагlа теркам бе беза вай республике шортта доаржаде торонаш йола хи тlа лела коатlара оалхазараш дебадарна.

Советскии боахамеи органий декхар латт 1958 шера овощеши коартоли кийчъяр хьадда айдарах, керттерча даькъе цу культурай хьувкъам лакх а беш. Вай республикан хьалаш сомийи комсийи бешамаш лелаярна ма-эшшара да. Из боахама отрасль колхозашкеи совхозашкеи сихха дегlая а, хlаьта республикан юрта боахама отраслешта юкъе керттерчарех хинна дlаотта а еза. Цо сихдергда республика экономически дегlаяр. хlаьта республике цlа ухаш бола нохчийн гlалгlайн балхаш тlа дlанийсбар вlаштlехьа а дlоаккхаргда. 1958 шера вай дlаюгlа еза масса категорех лаьрхlача 6 эзар гектар комсийи сомийи бешамаш. Из боарам лохехьара ба, хlаьта дуккхача колхозашта карагl а даргда из лоархlаме декхар тlеххоачащде.

Цунца хlанз йолаш йолча сомийи комсийи бешамашта гlулакхдар тоаде а деза, хlаьта бlаьсти чакхъялалехьа уж, лерттlа цхьалхаяха а еза. Бешамашта нийса гlулакхдар вlашагlделлача укх шера а вlаштlехьадаргда вай 15 эзар тонн гаргга комсаши 10 эзар тонн сомаши баха.

1958 шера колхозаши совхозаши йоалалу лакха пайдаш луш йола керда технически культураш — шекара свекла, тхьамка, хмель — дlае а лелае а. Уж культураш лелаяр lомадар чlоагlа лоархlаме да вайна. Цу культураша гlо дергда вайна лоацача хана колхозийи совхозийи экономика лакхаяккха а, хlаьта овсаре болча къахьегамца дуккха колхозникаши совхозий болхлойи дlалаца а.

1958 шера халкъ боахама плано лерхl юрта боахаме капитальни гlишлонаш хьалъярна лоархlаме балхаш де.

Укх шера совхозашкеи колхозашкеи хьалдаь хила деза доаханеи lаьсийн кхийнаш 11300 бежана, свинарникаш — 8350 моттиг йолаш, желаш — 62 эзар моттиг йолаш, оалхазарий бунаш — 107 эзар моттиг йолаш хlаьта, дуккха кхыйола объекташ а. Совхозашкеи, колхозашкеи МТС-ашкеи производственнии культурно-вахареи объекташ хьалъярна юрта боахама министерстве вlашагlъеллай, укх шера 31 миллиона строительно-монтажни балхаш де дезаш йола «Сельстрой» яха трест.

Доккхий балхаш дергда хий дехкаш дола лаьтташ шердарна а. 1958 шера кийчде деза 5800 гектар хий дехкаш дола лаьтта.

Къахьегамхой хьал-торо дlахойодача хана лакхаяккхара гlулакхаш партеси правительствоси чакхдахарах лоархlам боллаш лакхденнад дуккхача наха эшаш дола товараш хеттилга.

Цунга хьежжа вай республикера товарооборот а дегlайоагlаргъя. Укх шера хьайийла хила езаш я 43 керда магазини общественни питанен 16 предприятии, царех 27 магазини 11 столовии чайнеши юрташка а еллаш.

Республикан торговлен министерствоси респотребсоюзои дикагlа кара эцанза даргдац товараш децентрализованно ийдара а кийчдара а гlулакх, денна эшаш долча товарий кхоачам ца хилар дlадаккханза даргдац, моттигерча промышленностен предприятешцеи промыслови кооперацен артелашцеи айхха бувзам а оттабаь, моттигерча производстве хьаяь хlамаш товарооборота шерра юкъейоалае еза.

Халкъа боахаман плана тlа оттадаь да наькъаш дахкара балхаш алсам доахилга, автомобилашца бувзам лоаттабар дlахо а шерделгеи бувзама средстваш дегlайоалаелгеи. Духхьал бахача наха деча новкъосталах кхоачащде дезаш да 2 миллион сомал совгlа мах болаш дола наькъашцара балхаш. Райисполкомаши юртий Советаши декхарийла я наькъий боахамга цlенхоштта хьажа. Наькъий бригадаш вlашагlйохкилга могаде деза колхозашта, царна транспорт а, инструмент а, эшшаш йола техника а лоаттаеш.

Автотранспортаца мухь дlа-юха увзилга 1957 шераца нийсдича 30 процент дегlадоагlаргда 1958 шера, пассажираш дlа-юха кхувлига 38 процент, таксо-моторни парко бахача наха деш дола гlулакх мухь дlа-юха кхахьарга диллача 50 проценти пассажираш дlа-юха кхувларга диллача 60 проценти шерлургда.

«СССР-е чуlе цlенош хьалделга шердарах» болча ССКП ЦК-и СССР Министрий Советеи соцамга хьежжа, 1958 шерарча плана тlа йоккха моттиг дlалоац чуlе цlенош хьалдара дешо. Духхьал паччахьалкхен капиталовложеней планах чуlе цlенош хьалдарна хьахийцад 80 миллион сом гаргга ахча. Чуlе дlаденна хила дезаш да 56,7 эзар квадратни метр керда хьалдаь цlенош.

Чуlе гlишлонаш яра юкъе йоккха моттиг дlалоац цlабаьхкача нохчийн гlалгlайн дезалашта чуlе цlенош хьалдаро. Цу цlеношта кхоачамбарна РСФСР Министрий Совето хьахийцай 100 эзар кубометр хьу, 7 миллион лист шифера, 380 тонна хьастамий, кхыйола дуккха гlишлоний материалаш.

1958 шера плано оттадаьд городашкеи юрта районашкеи коммунальни предприятеш дlахо а шерьелга. Керда газови, тепловой, хина сеташ яхкара, квартирашка газификации теплофикации яра, трамвайни боахам шербара, н. кх. дl. а балхаш да дергдолаш.

Де дезаш балхаш дукха да Грозне.

1958 шера йолча халкъа боахама плана тlа оттадаьд республикан столице чуlе цlенош, культурно-бытовой гlишлонаш хьалъярга дукха ахча дохийтилга. Цу гlулакхашка гlоргдола ахча 140 миллион сом гаргга да, е соахка дахачул 15 процент дукхагlа.

Городерча къахьегамхоша шоашта декхар тlайийцад халкъа гlишлоний хьисапе хьалдаь 20 эзар квадратни метр цlенош юкъе а долаш 65 эзар квадратни метр дола чуlе цlенош хьалдаь а даьха чуlе дlадала, аьнна. Укх шера болх бе йолаяла езаш я хlаране чу 400 моттиг йола кхо школа, 100 маьнги латта больница, 5 берий учреждени, ливневи канализацен хьалхара очередь, 9 километр тепловой сеташ, бани, кхы дукха а лоархlамера гlишлонаш.

Городера дукха балхаш совнархоза предприятейи организацейи низаца а ахчанца а де дезаш хилар белгал а деш, оаха лоархl совнархоза хьалхле лелаерий уйла городе гlишлонаш хьалъе аьнна оттаяь программа ший ханнахьа а дика а кхоачашъярна, гlишлонаш еча соахка хинна гlалаташ дlадахарна къаьстта тlаерзаянза ярг ца хилар.

Халкъага дешийтара гlулакха 1958 шерарча планах лаьрхlа да дlахо городашкеи юрташкеи общеобразовательни школаш шеръелга, детски садаши, кхы йола халкъага дешийтара учрежденеши хьалъйира йоккха программа кхоачашъелга.

1958 шера болх бе дlайолаялийта лаьрхlа я 14 школа 3460 дешархочунна моттиг йолаш, 6 детски садаш 300 моттиг йолаш, хlаьта хьалде доладе лаьрхlа да 12 школена цlенош 4680 моттиг йолаш, 1959 шера йисте яла а езаш.

Ала дезаш да, массанешка дешийтара закон кхоачашдара гlулакх а вай дика ца лелалга. Цхьайолча районашка, къаьстта лоаман районашка, бераши кагирхойи, къаьстта йиlиgаш, школашка дешаш бэацаш ба, Къахьегамхой депутатий районни Советий исполкомаши, дешара Министерствои цун моттигашкара органаши цу гlулакха ладара я, бахача нахаца боггlача тайпара болх лелабац, массанега дешийтара гlулакх телхадераш бехктохаме озац. Тlехьа ца а доахаш чакхдаккха деза дерригача берашка дешийтара гlулакх. Массанега дешийталга чакхдаккхара дош — нохчийн гlалгlайн халкъаш культурно дегlадоаладелга дlахо лакхдира, дlаяхача ханах юхе диса во гlулакхаш сихагlа дlадахара, берригa кагирхой активно общественно-политически вахара тlаберзабара дош да.

1958 шера дlахо дегlайоагlаргъя республикера культурно - просветительни учрежденеш а.

Керда 20 библиотека хьаеларгъя, болх бе йолалургъя 8 киноустановка. Республике хьалдеш латт 800 моттиг йола драматически театр. Цул совгlа хьалде лаьрхlа да 800 моттиг йола кинотеатри, республикански библиотекеи, типографии.

Вай декхарийла да культурно-просветительни учрежденей болх тоабара цlенхоштта терко е, царна мел эшачоа кхоачам бе, клубаши культуран цlеноши къахьегамхой безаме салаlа моттиг хургъйолаш.

Доккхий балхаш де дезаш да бахача наха лораша дарбделга тоадарна а.

Халкъабоахаман планах лаьрхlа да 1958 шера республикерча дарбан учрежденешка кхы тlа 585 маьнги оттабелга, царех 450 маьнги юрташкеи 135 городашкеи, 17 керда фельдшерско-акушерски пункташ вlашагlъйохкалга, Предгорни яхача юртеи Орджоникидзевски станицеи керда больницаш хьаелалга, Пхьиле - къонгий юртеи, Джlайрахеи, Старо-Гладковски станицеи участкови больницеш хьаелалга. Укх шера республике лораш 277 саг дукхагl хургба.

Иштта да керттера дола халкъабоахаман плана 1958 шерара хьохкамаш. Вай деза кхетамца, боахама эшшача тайпара мел йолаш йола торонаш лелае а, масса тайпара из кхоачащделга вlаштlехьадаккха а. Из лоархlаме декхар кхоачашделга дукхагlа долча даькъе моттигашкарча къахьегамхой депутатий Советашта тlадожаш да.

Партен ХХ съезда белгалдаьккхад советски органий лоархlам лакхбелгеи цар болх тоабелгеи эшаш хилар. Цу исторически соцамий хьалхленца, масса тайпара тоабе беза советски аппарата масса йолча звеной болх. Цlаккха ца хиннача тайпара хlанз эшаш да квалифицированни хьалхле лелаелгеи, халкъан боахама масса йолча моттигашка бокъонца контроль лелаелгеи, хlаьта нахаца беш бола организаторски кхетамеи болх айбелгеи.

Новкъостий депутаташ!

1958 шера йола халкъа боахама план дlайовзийтачул тlехьагlа, ца аьлча даргдац гарггарча шерашка Нохч-ГlалгlайХалкъа боахамана хьалхашка хьагучадувлача доккхийча кхоачамех а.

Цlаухаш бола нах балхаш тlа дикагlа дlа тарбарна, нохчехи гlалгlаехи дика говзал йола болхлой инженерно-технически болхлойн кадраш кийчъярна, республикерча lаламан рузкъаех бизза пайда эцарнеи наха культурно-бытовой гlулакх дарнеи Нохч-ГlалгlайАССР-е боахаман а культурно-бытовой а гlишлонаш хьалъяра де деза гlулакхаш оттадаьд Российски Федерацен правительствос дахача шера.

Перспективни планах оттадаьд 1965 шерага кхоачаш республикан промышленноста валови продукци арахецилга кхоззанел кlезигагlа доацаш совдаккха, цунца мехкдаьтта шоззанел кlезигагlа доацаш, газ кхозза гаргга, нефтеперерабатывающи промышленностан валови продукци 2,2-зза химически промышленностен продукци 9-ззеи дукхага арахецаргъя.

1958—1962 ш.ш. республике хьалъергйолаш я инструментальни, электрофицированни инструментай, кхачан промышленностена оборудовани, автомашинашта запасной частеш хьаергъйола йоккха йиъ завод.

Гlишлоний материалаш хьа ярна дукха бедал я вай республике. Цудухьа 3 йоккха кирпишкий завод керда хьалъеи йолаш йола къаьна заводаш шеръеи лаьрхlад. Цо йиш хулийтаргъя 1965 шерага кхоачаш шера 350 миллион кирпишк ергйолаш производство шеръе, 1957 шера 114 миллион кирпишк мара ца яьча.

Республике хьалъергъя цемент йоаккха завод. Кастта хьалъе йолалургъя алебастри кlири йоаккха заводаш, рубероиди пенашка ухийта эрза аьргаши кийчъергъйола предприятеш.

Кхы а дегlайоагlаргъя моттигера, кхачан, дулха-шурий, кооперативни промышленность. Хьал а яь 1960 шера болх бе йолаялийта лаьрхlад галантерейнии, дешархоштеи канцелярештеи эша хlамаш, кlувсаш, трикотажни хlамаш хьаю, чилла хьувза, кийнаш-фурашкаш ю фабрикаш а иштта кхыяраш а.

Диазза совгlа шерлургъя консервнии чхьагlар доаккхеи промышленность, керда юлларгъя шекара промышленность.

Хий дехка лаьттащ 55 эзар гектар дукхагlа хургда. Терско-Кумски канала Наурски-Шелковской га даьккха даргда, хий дулларгда Гудермеса а Саьмуlашкеи а лаьтташка.

Де дезаш дукха балхаш да культурно-бытовои чуlеи гlишлонаш хьалъярна. 1958—1960 шерашка республикан городашкеи юрташкеи хьалъянза яргьяц 70 гаргга школеи интернати, 22 детсад, 21 ясли, 20-нел совгlа дарбан учрежденеш, юртара 8 клуби культуран цlеноши, кинотеатраш, республикански библиотека, инвалидий цlа, иштта кхыйола гlирсаш а.

Къаьстта а лоархlам бола моттиг дlалоац перспективни плана тlа чуlе гlишлош хьаялъяра дешо. Гарггача кхаь шера республике паччахьалкхен чотах хьалде деза 316 эзар кв. метр чуlе цlенош, паччахьалкхен кредит юкъе а долаш шоай чотах бахача наха 60 эзар кв. метр чуlе цlенош.

Из план толамца кхоачашъяро кхы а лакхагlа айергъя вай республикан экономикеи культуреи, мехка хьалхалаттача автономни республикаща из хилийта торо лургъя цо.

Парторганизацес план кхоачашъярна къовсам лоаттабу

Производственни план кхоачашъярна, продукцех дIабода мах чухьнахьа баккхарна, балха овсарле лакхъярна лоархIамегIа дола гIулакх да социалистически яхь йоаржаяри производствона юкъе дикагIа йола методаш йоалаяри. Цун боагIаш бола лоархIам а бь Гудермесски НПУ партийни организацес ший собране дийцар дикагIа йола методаш балха юкъе йоалаяреи социалистически соревновани вIашагIйолларен дош. Собране коммунисташа гучадьха кхоачамбоацараш дIадоахаш партийни бюрос эшаш дола практически новкъостал дир управленен хьалхле лелаераштеи профсоюзни организаценнеи социалистически яхь вIашагIйолларна. Уж дешаш дукхагIа дувца даьннад партбюрос а партийни собранешка а. Партбюрон инициативах дикагIча опыта школаш вIашагIъехкар энергомонтажни транспортнии коммунальнии цехашка. Транспортни цеха слесараша дIадахача шера шоай декхар кхоачашданзар. Партбюрос цар балхага хьежа а хьежа транспортни цеха хьалхле лелаерашта предложени йир узлови ремонт машинашта ергйола метод балха юкъе йоалае аьнна. Из дарах автомобилашта ремонт елга 15 процент чеккагIа лел. Партбюрос практически новкъостал ду рационализаторашта, 1957 шера производствона юкъейнхьай 96 рационализаторски предложени, 331 эзар сом ахча ходаьд, укх шера цхьоалагIча квартале 25 предложени йихьай, 47 эзар сом ахча кходаьд. Укх шера рационализатораш шозза дукхагIа хиннаб.

1-ча апреле денз балха ди 7 сахьатага даккахарца партбюрон инициативах 1-гIа апреле денз 1-ча майга кхаччалца хьагулъеш я къахьегам вIашагIболлар а къахьегама овсарле лакхъяр а айдарна йола предложенеш. ДукхагIа пайда боалаш йола предложени еннараштa предприятен фондацара преми лургья.

1958 шера цхьоалагIча квартале тха управленес планал совгIа 1000 тоннал дукхагIа мехкдаьтта, 1 миллион кубометр газ еннай, мехкдаьттах дIадодар кIезигдарах кходаьд 100 эзар сомал совгIа ахча, болхлой къахьегама овсарле шу доладелча денз 5 процент лакхъеннай. Гудермесерча мехкдаьттахоша мехкдаьттеи гази даккхара мая хьалхара шоай социалистически декхар яхлагIча апреле кхоачащдир. Лакхара хьокхамаш даьхар операторашa н.н. Оськина, Фролкина, Салаевс, иштта кхычар.

ИВАНОВ Леонид,
Гудермесски НПУ алапен отдела начальник.

Итогови занятеш чакхъювл

Партийни дешара дерригача шера творчески болх бир Шалински района «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделене первични парторганизацен текущи политикан кружокерча 19 саго. Цар кIоаргга Iомайир СССР-а Лакхехьарча Совета юбилейни сессен материалаш, социалистически мехкий коммунистически болхлойи партей деклараци, хIаьта иштта дунен коммунистически болхлойи партей викалий совещане дакъалоацаш хиннараша Москве тIайийца машара Манифести. Кружокерча коммунисташа а парте боацараша а — эрсаша, нохчаша дукха теркам тIабахийтар ССКП ЦК декабрьскии февральскии Пленумий решенеш, колхозни строй дIахо дегIаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи долча нов. Н. С. Хрущева доклада тезисашта къаьстта а бохийташ.

Шоай итогови политзаняте дика вIашагIкхийтта баьхкар уж. Из йолаелар кружока хьалхле лелаеча Джанаралиев Вахас къамаьл дарца. Цул тIехьагIа ладувгIараштa хаттар оттаду: «Советски Iаьдала 40 шера промышленность дегIаяра керттера итогаш».

Хаттара уйла а яь из къоастаде раьза хилар ладувгIаш вола нов. Умханов. Цо дика къоастадеш дийцар советски Iаьдал даьннача хьалхарча деношка денз вай даьхен низ чIоагIбарна советски наха шоаш ца кхобеш къахьийгалга. Цо ховш ювц цифраш, бакъдараш, жIорани мехкдаьттани промышленностан доккхий толамаш дувц.

ДегIайоагIаш боккха гIа баьккхаб, йоах нов. Умхановс, — Нохч-ГIалгIай республикан мехкдаьттан промышленносто. — Даьхенна дукка а доагам луш йола керда мехкдаьтатан районаш хьахиннай.

— Хьалха Грозне химически промышленностан предприятеш яцар, йоах — н. Яценкос, — хIанз уж вайцига я. Вай районе электрически двигателаш яцар хIанз уж йолаш я, хIара цIагIа электрически лампочкаш йоаг.

Къамаьла юкъе дакъа лаьцача агронома Чучуевскиха, отделенен управляюще н. Коротковс дийцар вай мехка Iилмеи техникеи Iальмате чIоагIа дегIадар, говзалца кхаьлаьттан спутникех, хи тIа даьккхача атомни ледоколах.

Хьалхарча хаттара итогаш а яь пропагандисто шоллагIа хаттар оттаду — «Советски Iаьдала 40 шера боахам дегIабара керттера итогаш».

Из дош къоастадеш материал дика кхетаяь а Iомаяь а хилар хьахьекхар къамаьлаш даьча отделенен бухгалтера н. Умаровс, шуриитоварни ферман бригадира н. Наевс, полеводий бригадиро н. Шамсудиновс иштта кхычар. Къамаьл массане а дакъа лоацаш, творчески хьисап долаш чакхдаьлар.

Кружоке хиннараша хьинаре дакъа лаьцар СССР-е коммунизм хьалъяра перспективаши декхараши, машара тIехьа лоаттабу къовсами бувцаш.

Пропагандиста Джаналиевс ховш дIадихьар къамаьл, кхы тIа а хаттараш телаш къамаьл дерий активность аййора, хьалхагIа Iомаяь темаш кIоаргагIа йовза новкъостал деш.

Итогови занятеш яьлча, тIадоагIача шера дешар дIахо дахьа решени йир цар, хIана аьлча, идейно-теоретически кхетам айбаро новкъостал ду шийна тIабилла болх дикагIа лелабе, Нохч-ГIалгIай автономи юхаоттаеш керда толамаш даха.

Н. ШИПУЛИН.

ДикагIа бола хьайбаш леладераш

«Назрановски» совхоза Альтиевски отделенера доахан леладераша социалистически яхье а этта дика балха толамаш даьхад.

Совхоза кхыча отделенейчул тIех латт альтиевски отделенерча хьайбаш леладерий гIулакхаш, хьайбай продуктивност, къахьегама дисциплина. Денгара-ди мел доал доахангара шура яккхар дегIакхувлаш, шоаш Iалашде дезача доаханга дика хьажарца кхычарна шоашкара хьокхам луш, дика къахьегаш ба доаркаш Арчакова Дугурхан, Пугоева Лида, Мальсагова Лемка, кхыбараш. Иштта, ше дика беча балхаца белгалваьнна ва скотник Алиев Юсуп. Базашка доакъар кхухьаш, доахан помещенеш цIена лелаеш, кхыдола балхаш деш 200-222 процент кхоачашъю Алиевс дийнахь йола балха нормаш.

ХIанз, 1-ча Май сийна керда толамаш доахаш ба Альтиевски отделенера доахан леладераш.

Сурта тIа: скотник Алиев Юнасдоаханна силос яхьаш воагIа.

Плиев Идриса текста а сурт а

Фу говзал Iомаергья?

Укх деношка, МагIалбикера юкъера школаш укх шера дийша йистейоахаш болча кагирхой «фу говзал Iомаергъя?» яха вечер хилар, школа директораш а хьехархой а, болаш.

10-ча классашка деша багIача дешархошта хьалхашка къамаьл деш бар тайп-тайпара специалисташ: Малгобекски горвоенкоматера болхло капитан Сильченко а, МагIалбикерча № 6 йолча юкъерча школан хьехархо Блахова Зоя Александровна а, музыкальни школан директор Шевцов Николай Андреевич а, шоллагIча мехкдаьттан промыслера мастер Изаксон а иштта кхыбараш а.

Дукккхача дешархоша аьлар, шоай, хьехархой хила безам ба, аьнна, хIаьта шоллагIа бараша Советски эскара мугIаре хила, кхоалагIа бараш мехкдьатта доаха инженераш хила безам болаш бар.

Дешархошта юкъе къаьстта дукха бар заводашка а, фабрикашка а колхозашка а, совхозашка а, балхаш дергда оаха яхаш бола кагирхой. Кагирхой вечер йоккхача цхьоагIонца а, сакъердамаш долаш а чакхъялар.

М. ЦУРОВ

1-ча Май сийна

Правобережни яхача мехкдаьттан промыслай управленен коллектив дерригача дунен дезача ден — 1-ча Мая сийна тIайийцача кердача социалистически декхаращца накъа йодаш я. Укх шера планал совгIа 860 тонн гаргга мехкдаьтта даьккхад цар.

Лоацчача хана промысловикий вIаштIехьадаьннад болх ца беш лаьттача цхьан скважинага болх болабайтеи, хIаьта дукха геолого-технически мероприятеш юкъе яхьеи.

Дика болх дIахьош ва скважини оператор вола новкъост Алексеев.

Лаьттан кIалхарча оборудованена ремонт еш белгалъянна я нов. Мишутин керте латта бригада. Правобережни эксплуатационникаша дош деннад 1-ча Мая сийна планал совгIа цхьа эзар тонн мехкдаьтта даккха.

Цу дезача ден сийна социалистически яхье эттаб промыслан бурув деттараш а. Планах 1 эзари 500 тонн мехкдаьтта дала дезача, 1 эзари 700 тонн дала тIайийцад цар.

* * *

1-ча Май сийна социалистически яхь шерра йоаржа а яь Гудермесски нефтяникашеи эксплуатационникашеи бархI сахьата хинна балха ди ворхI сахьата даьккхачул тIехьагIа керда толамаш даьхад.

Мехкдаьтта доахача нов. Суслина бригадо хIара сменах йола план тIехкхоачашъю. ДIадахача шера хьалхарча кварталца нийсйича укх шера цар ремонт ца еш скважинашка болх байташ ха дукха а совяьккхай. ХIанз скважино 74 дийнахьа ремонт йоацаш бу болх.

Укх шера бригадо ши эзар тонн гаргга планал совгIа мехкдаьтта даьккхад, из 65 тонн Май сийна тIайийцача декхарал совгIа да.

Керда производственни коталонаш яьхай гудермесски бурувдеттараша а. Бурув деттарий бригадашта юкъе хьалха латташ я мастераш н. н. Юрьевич, Чеботаеви керте латта бригадаш. Цар дукха а хьалха кхоачашъяьй бурув тохара план.

Галаев ХАМАТХАН.

Телефон техача...

Грознерча медицински скори помоща станце болх беш ба Сайдулаев Лаьчеи Хьамзатова Аьсетеи.

Лаьча спец-каретан шофер ва, Аьсет цу станце фельдшер я. Цар декхар да, цIаьхха саг цамогаш хилча, цигара гIо дехаш телефон техача, цу сага тIакхачеи, цунна ший ханнахьа доагIаш дола медицински гIо деи.

Белгалдаккха дезаш да шоашкара доагIар цу шинна комсомольцо Iалаьмате дика кхоачащдеш хилар.

Цамогаш саг волчара телефон ма техха а цун адрес хьа а нийце, Лаьчеи Аьсети цу минуте машина кабина чу ховш.

Шофера говзал дика Iомаяь хилара, Лаьчас сихха кхоачаю спец-карета ше кхача еззача. Из бахьан долаш Аьсета вIаштIехьа доал ший ханнахь цамогаш хиннача сага медицински гIо ден, из цу лазарах ваккхеи.

Цул совгIа Лаьчеи Аьсети общественни балхах дика дакъа лоацаш а шоай общественно политически кхетам лакхбеш а ба.

ЧАПАНОВ М.

Сурта тIа: Яьча вызовах бахбоахка Сайдулаев Лаьчеи Хамзатова Аьсети.

Сурт ПЛИЕВ И.

Пединститута партийни, комсомольски, профсоюзни актива собрани

Нохч-ГIалгIай педагогически институте партийнии, комсомольскии, профсоюзнии актива собрани хилар. ССКП обкома II-ча пленумах къамаьл дир обкома секретаро нов. Фоменкос. Цо дийцар вай республикан экономика а культура а лакхлуш латтарах, хIаьта машинно-тракторни станцеш эргяхарах юрта боахама баргболча пайдах.

Дика толамаш даьхад вай идеологически балха юкъе а. Цхьабакъда из болх хIанз а доккхий кхоачамбоацараш долаш ба. Из болх тоабарна чIоагIа лоархIаме я культуран комсомольски трехлетка.

Нов. Фоменкос тIахьийхар студенташ культуран трехлеткаца хьинаре дакъа лацарна.

Цул тIехьагIа къамаьлаш даьча института комсомольски организацен секретаро нов. Лисовас, партийни организацен секретаро нов. Синельниковс, студенто Ибрагимовс кхыбараша белгалдир культуран трехлеткаца дувзаденна дола студентий декхараш. Къамаьл даьчар конкретни предложенеш а йир.

ХIанз дукха студенташ ба города школашка пионервожатеш болаш. Аьхки комсомола комитето бохийтаргба города а юртий а пионерски лагерашка пионервожатеш, хIаьта цхьабола студенташ наха юкъе культурно - массови болх бар духьа юрташка гIоргба.

ХIара комсомольцо 20 сахьата болх бергба института территори тоаеш, хозъеш. Цул совгIа, комсомольцаша соцам баьб керда вIашагIъеллача «Комсомольски» яхача совхоза библиотека вIашагIтоха аьнна.

МАЛЬСАГОВ АБУ,
пединститута студент.

„Заветы Ильича“ яхача колхозе

«Заветы Ильича »яхача соахка вIашагIкхийттача колхозе январ бетта денз дика болх беш хьайоагIа Галаев Закре бригадир вола огородни бригада. Бригаде болх беш 30 саг а, цар леладеш 50 гектар гаргга лаьтта а да. Огородни балхаш дика ховш, бе беззача тайпара болхлошта хьехам беш, масса хана бIарг локкхаш ва колхоза агроном нов. Фаргиев Салман.

Бригадо дIайийнай 22 гектар горох, дIае лаьрхIад 20 гектар помидораши, капустеи, морковкаши. Бригадо дика доал а деш лелаеш 21 парник я.

Дика рассада хьалкхеяьй болхлоша парникашка. Колхоза кхоачам баьчул тIехьагIа, кхыча колхозашка йохка сов яргъйолаш я рассада.

Хадданза балха хьа а ухаш дика балхаш деш ба цу бригаде Бекова Фадиман, Галаева IIаьтамат,Хутиев Махьмад, Галаева Хадижат, Галаева Мовлатхан.

Къаьстта дика болх беш а огородни болх шийна харца кагийча наха хьехам луш я 64 даьнна йола йоккха саг Галаева ЗариIат. БIаь гаргга къахьегама ди даьккхад ЗариIата хIанзале а.

Шоай районерча кхыча колхозашкарча бригадайл дикагIа овощной культураш хьалкхее лаьрхIа я «Заветы Ильича» яхача колхоза огородни бригадо.

МАГОМЕДОВ Хь.

Декадан план тIехкоачашъяьй

Апрела бетта хьалхарча декадах Правобережни нефтепромыслови управленен коллективас мехкадьатта даккхара план 110 процент кхоачаш а еш совнархоза нефтяникашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар.

Балха социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца луш хьайоагIа говзача мастера нов. Паука хьалхле лелаю коллектив. Март беттар план 108,2 процент кхоачашъяьй цу коллективо. Планал совгIа дикагIча сорта бIаь тонн «Iаьржа дошув», кхьчар Даьхенга совгIата цу коллективагара.

Цу коллектива масса а йола скважинаш лакхерча технологически режимах болх беш я, балха овсарал 4 процент лакхъяьй цар.

Уж балха толамаш шоаш хьахиннадац, уж даьхад коллективо цхьоагIо а йолаш социалистически яхье шерра къовсам лоаттабарца,— аьлар нов. Паука. Къаьстта дикагIа болх беш ба операторaш, н. н. Лунгу, Фирсова, Корниенко, Хасиева иштта кхыбараш.

Иштта дика болх бир лаьттан кIалхарча скважинашта ремонт еча нов. Мишутин Геннади керте латтача бригадо а.

Дерригача халкъан цIай 1-гIа май хьатIадоагIаш, дегаш айденна, чIоагIача хьинарца болх беш 125—130 процент нормаш кхоачашъеш къахьег н. н. Лузиновас, Пашегоровас, Нестеренкос иштта кхыбараш.

ДIаювш латт гидуаргаш

Укх шера бIаьстан ялаташ дIадувш дика балхаш даьд «Назрановски» совхоза Плиевски отделенен механизаторашa.

Дикача балхаца белгалбаьннаб ДТ-54 яхача трактора тIа болх баь трактористаш. Сезонах 65 гектар лаьтта аха дезаш норма я цу трактора. Норма тIехкхоачаш а еш Ведзижев Джабраила аьхад 116 гектар лаьтта, Ведзижев Мурада — 99 гектар, Сакаловс — 87 гектар, Эжиев Мусас — 95 гектар лаьтта аьхад. Нормах 20 гектара тIа токхае езача, «МШЗ-2» яхача трактораца 25—30 гектар тIа культиватор токхаю Плиев Исраила.

ХIанз сихъяь дIаювш латт гидуаргаш. «Белорусь» яхача трактораца уж дIаювш ва Эжиев Муса. Цунца сеялщикаш ба Хамхоев Джабраили Пугоев Биберди. ХIара дийнахьа 110-120 процент кхоачашъю цар балха нормаш.

Хьа тIа доагIа къахьегамхой деза ди—1-ча Май дикача совгIаташца белгалдаккха лаьрхIа ба отделенен механизатораш.

Сурта тIа: тракторист Эжиев Мусаи, сеялщикаш — Хамхоев Джабраили (аьрдехь), Пугоев Биберди гидуаргаш дIэювш боахк.

Плиев Идриса тексти сурти.

ФИЗКУЛЬТУРЕИ СПОРТИ

БIаьстанарча спортивни сезона духьал долхаш

Вай республике кхыча районашка санна бIаьстанарча спортивни сезонага кийчлуш ба Курчалоевски районера спортаца дакъа лоацаш бараш.

Спортивни болх кагийча наха юкъе беча культурно-кхетама балхах лоархIамегIа бола болх ба. Спортивни соревнованеша, кагийнах вIашагIбеттабаларо царна юкъера доттагIал чIоагIду, вIаший новкъосталде а Iомабу.

Лакхехьа белгалдаьккхачунга хьежжа, республикански физкультуран комитето а областной совето а гIодарца, комсомола райкомо района берригача комсомольцашка, кагийча нахага кхайкарал дир районе спортивни площадкаш а кхыйола спортивни моттигаш а е тIахьехаш.

Районе вIашагIтехай цаI кхалнахьеи 3 маIача наьхеи волейбольни командаш, баскетбольнии футбольнии командаш, хIаьта болх бе йолаеннай езача атлетикан секци а.

Курчалоевски районера маIача наьха волейбольни команда дукха ха йоаццаш Шаьлан районерча Октябрьское яхача юртарча волейбольни командаца лайзар. Новкъостий хьисапе дика вIашагIкхетар хилар цох. Цу ловзара юкъе котъяьлар Курчалоевски волейбольни команда, ловзара лоархIам 3 : 0 бар.

Тха футбольни команда кийчлуш я Шаьлан районерча футбольни командаца ловза.

Тха спортсменаш спортивни сий чIоагIа лорадеш а хургйолча Республиканскии областнойи спортивни соревнованешка дика хьокхам гойта кийчлуш а ба.

С. ГУЧИГОВ,
ФК-и спортеи РК председатель.

Легкоатлетий матч е вIашагIкхетар

Грозне учебно-тренировочни сбораш дIахьоча «Локомотив», «Урожай» яхача центральни спортивни обществай легкоатлеташи Нохч-ГIалгIайчен легкоатлеташи вIашагIкхеташ матч хилар укх деношка. «Локомотива» обществан спортсмено Трушенкос 100 м. бейддачарна юкъе хьалхара моттиг яьккхар, цунха-10,8 секунд яр. Кхалнаха юкъе толамегIа дIайихьар спортивни яхь спорта мастеро Казанцевас: 100 м. 12,4 секундах едар из. «Локомотива» обществон спортсмено Шабленко 15 м. 80 см. кхессар ядро. Дика къовсабелар 200 м., барьераш а йолаш 80 м. бовдарахи, молот кхоссарахи хьалхара моттиг яьккха Грознен легкоатлеташ Казанцеваи, Туроваи, Хацкевичи, Торкути.

Центральни совета «Локомотива» обществон легкоатлеташа яьккхар камандашта юкъе хьалхара моттиг.

* * *

12 апреле Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета хьалхарча сессен сийна Трозне, Революцен цIерах йолча майдана тIера шин дийнахьа лаьрхIа Грозни — Орджоникидзе — Грозни велосипедни старт елар. Къовсама юкъе дакъа лаьцар «Спартак» «Труд», «Динамо» яхача спортивни обществай спортсменаша.

Орджоникидзе хьалхагIа финише кхаьчар «Спартака» обществон спортсмен Решетников. Къилбаседа-ХIирий ВЛКСМ-а Обкомо совгIата вымпел елар Грознен спортсменашта.

ШоллагIча дийнахьа хьалхагIа Грозне кхаьчар «Спартака» обществон спортсмен Бутенко. Шин этапа итогаш лаьрхIача хьалхара моттиг яьккхар Решетниковс.

О. БУЗУРТАНОВ.

Мотоциклистий къовсам

КIирандийнахьа 13 апреле Черноречье яхача юрта юхе командашта юкъе спортивни къовсам хилар мотоциклетни спортах хьалхара моттиг яккхарна. Из хетабаь бар масса мехкашкарча къахьегамхой цIайна — 1-ча Майна. Къовсама программа — 60 километр дистанций йола кросс яр.

Къовсама юкъе дакъа лаьцар ДОСААФ автомотоклубий, «Красни молот» завода, Къилбаседа-ХIирий Автономни Социалистически республикан, Кабардино - Болкарски Автономни Социалистически республикан командаша.

Мотоциклетни гонка яь трасса (никъ) хала бар: делхаш догIа дар, цхьабакъда цун теркам ца беш, къовсам чакхбаллалца дIабихьар спортсменаша.

350 кубически сантиметрага кхаччалца йолча мотоциклай классашта юкъе дистанце хьалхагIа кхаьчар ДОСААФ автомотоклуба командан спортсмен Ведерников Ф. И., 125 куб. см. кхаччалца йолча мотоциклашта юкъе «Красни молот» завода командан капитан Чергинцев Ю. И. Вера.

Къовсама итогаш цу дийнахьа йир. Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Красни молот» завода командас. Командана дIа-юха тела кубоки цхьоалгIча степена диплом елар. Къаьст-къаьстача спортсменашта юкъе хьалхара моттигаш яьхар Ведерниковси Чергинцевси. Царна махбола совгIаташи цхьоалагIча степена дипломаши делар.

Сурта тIа: спортсменаш боахк трассан халача участках бовнаш, Овалашка: Чергинцев (аьрдехьа), Ведерников (аьттехьа).

Тексти сурти В. Евченко.

Плиев Махьмад-СаIит

САЬРДАЛ

Гоал а вувлаш
Хоттал гIолла.
Новкъа воагIаш
Саьрдал ва,
Юрт а кхайкош
Нах а белош
Даьна, нанна
Бехкаш ва,
Из — ца везаш
Новкъа водар
Цунна нокъзар
Вувлаш ва,
Цунах удаш
Цун из сесаг
Коара едда
Йодаш я.
Ираз деций
Хьо ца хилар, —
Яхаш шоайла
Кхалнах ба.
Шек а воацаш
ЦIогIа детташ
Саьрдал цIенгахь
Водаш ва.

ФУ-ДЕ ЙОАЛ ХЬО?

Я хьо ягIаш, сув хье хеташ,
Къаьна нана хьалхар лехкаш,
Пудар, басар юхь тIа хьекхаш,
Маьлхе яьнна бос бовр кхераш.

Балхах лорош дас хьалкхеяь
Наьна бочал дегIа Iаткъаь,
Фу-де йоалл хьо, хьай цу дегIах?
Селла чIоагIа кходаь балхах?

Хьо мо беци кхыбоа кхалнах?
Мерза бенна боахка балхах,
Эхь хетий хьо эрсий йоIах?
Ка ца агаш йоаллаш балхах.

ГIатта, яла цIагIар ара,
Дакъа лаца хьайна доагIа,
Хьай боча дегI фега даьккхе
Йола йоI, хьо норма яьккхе.

Маьре яха — яха хайча,
Болат доаллаш дегI ца хилча,
Хул хьо тайпа нйрча яьле,
Хила йийтта котам хиле.

Балха йоаллаш майра кхийнар?
Балха тувсаш, дегI ца кходаьр?
Хьо йигача хургья сесаг,
Хьамсар, йолаш даьна йисарг.

Керда брошюра

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийцай, «ДикагIча завкома балха опыт» яха Чухаренкон брошюра.

Цу тIа бувц Грозненски крекинг-завода профсоюза заводской комитета дика вIашагI а белла, толаме беш бола болх.

Крекинг-завода завкомо, ССКП XX съезда соцамаши «СССР-а профсоюзий балхах» яха ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамаши кхоачашдеш, лоархIаме тоабаьб хIара профсоюза члена болх, хIаьта цунца профсоюзни организацен беррига болх а.

Брошюрас дувц мишта вIашагIъеллай завкомо социалистически яхь, балха говзал дIа-юха йоаржаяр, къахьегама хьалаш тоадар, белгалду нефтепереработчикий культурно-вахара гIулакх тоадара дешаш.

Араяьннача брошюрас дикка гIодергда крекинг-завода профсоюзни комитета болх шерра дIабоаржбарна.

Кердача брошюрана массови тиражаца кепа а техай, хIаьта кастта республикан книжни тикашка уж йохка дIа а хьоргья.

ОЛЬГИН Ю.

Хьайбай продуктивность лакхъяра тIехьа

Каргалински районе «Менжински» цIерагIча колхозе диткъа тха дола дукха жа да. ДIадахача шера лаьттан хIара бIаь гектара лаьрхIача 500 килограмм дикткъа тха даьккхад жа леладераша. Укх шера кхы а дукхагIа доаккхаргда цар из. ХIанз ларга безаш 12 эзар устагIа ба.

Ялх фермера жа дахка доладеннад хIанз. Iоахараштa дика гIулакх де кийчбеннаб колхоза чабанаш. Чабанашта новкъостал де дукха къона болхлой баьхкаб. Новкъост Саитов Iабдул чабан волча бригаде дика болх беш ба Саитов Амагании, Хомина Екатеринаи.

— Оаха декхар тIайийцадар хIара бIаь устагIан сих 120 Iахар кхебе, — йоах керттерча чабана нов. Саитовс.—ХIанз ала йиш я тха дукха а сов даргда уж Iоахарий. Бехкача 458 жийна тIехьа хIанзлехьа ба 721, вешта аьлча хIара бIаь устагIана тIехьа ба 157 Iахар. Иштта дукха Iоахарий деш да, керттера чабанаш Цевцови, Магамадов Гаджии, Амангельдиев Арсаналин, Джамакаев Аоси, Верховод Федори хьожаш дола Iулащ.

Дика болх беш ба сакманщикаш Александр Минькои, Люба Горбачеваи, Федор Чувалови, Василий Кубеневи иштта кхыбараши.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01202. Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 2199